

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 103/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. marca 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]
[REDACTED], a [REDACTED]
[REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Skalica sp. zn. 2 C 151/2008 z 30. marca 2017, rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 281/2017 zo 16. apríla 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 33/2019 z 25. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti [REDACTED] a [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] a [REDAKČIA] [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Skalica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 C 151/2008 z 30. marca 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 Co 281/2017 zo 16. apríla 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 33/2019 z 25. septembra 2019 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Sťažovatelia ústavnému súdu v deň podania ústavnej sťažnosti doručili doplnenie ústavnej sťažnosti a 17. februára 2020 doručili ďalšie doplnenie ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti, ale najmä z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia viedli dlhoročný spor so svojim susedom, ktorý na svojom pozemku postavil plot v rozpore so stavebným povolením. Sťažovatelia tvrdia, že plot (s celkovou výškou 3 m, podľa stavebného povolenia bola povolená výška 1,8 m) tieni ich obytnú miestnosť.

Z príloh ústavnej sťažnosti zároveň vyplýva, že mesto Skalica ako príslušný stavebný úrad (ďalej len „stavebný úrad“) nariadilo rozhodnutím č. [REDAKČIA] zo 4. mája 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť 15. júna 2004 a vykonateľným sa stalo 30. júna 2004 (ďalej len „rozhodnutie o odstránení stavby“), odstránenie časti stavby z dôvodu nedoloženia svetlotechnického posudku. Listom č. [REDAKČIA] zo 16. augusta 2006 bolo stavebníkovi (susedovi sťažovateľov) oznámené začatie výkonu rozhodnutia o odstránení stavby. Po oznámení o začatí výkonu rozhodnutia o odstránení stavby podal stavebník žiadosť o obnovu konania a zároveň doložil svetloznalecký posudok. Stavebný úrad žiadosti

o povolenie obnovy konania vyhovel rozhodnutím č. [REDAKOVANÉ] z 2. novembra 2006. Rozhodnutím stavebného úradu č. [REDAKOVANÉ] z 30. novembra 2006 bolo konanie o výkon rozhodnutia prerušené. Krajský stavebný úrad v Trnave, odbor stavebného poriadku (ďalej len „krajský stavebný úrad“) rozhodnutím č. KSÚ–OSP-955/2006/Po zo 17. januára 2007 zrušil rozhodnutie o povolení obnovy konania. Sumárnym výsledkom bolo, že krajský stavebný úrad ponechal v platnosti rozhodnutie stavebného úradu o výkone rozhodnutia o odstránení stavby. Stavebný úrad oznámením č. [REDAKOVANÉ] z 13. novembra 2007 oznámil stavebníkovi a dal na vedomie sťažovateľom, že výkon rozhodnutia je neprípustný z dôvodu uplynutia trojročnej lehoty na plnenie povinnosti podľa § 71 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Na základe dodatočného stavebného konania vydal stavebný úrad rozhodnutie o dodatočnom stavebnom povolení pre sporné oplotenie č. [REDAKOVANÉ] z 18. januára 2008 (ďalej len „dodatočné stavebné povolenie“). Proti dodatočnému stavebnému povoleniu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom krajský stavebný úrad rozhodol tak, že dodatočné stavebné povolenie rozhodnutím č. k. KSÚ-OSP-0490/2008/Gi z 5. marca 2008 potvrdil.

3. Z príloh ústavnej sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovatelia podali na okresnom súde žalobu o uloženie povinnosti a náhradu škody. Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že žalobu v časti o zníženie plotu zamietol, žalovaným uložil povinnosť riadne uchytiť pletivový plot po celej dĺžke, v časti uloženia povinnosti žalovaným odstrániť rámy s fóliou a ostatný materiál z pletivového plota zastavil, zaviazal žalovaného 2 zaplatiť sťažovateľom sumu 895,57 €, konanie v časti o zaplatenie sumy 1 062,21 € zastavil a ďalšími výrokmi rozhodol o nároku na náhradu trov konania. Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozsudkom rozhodol krajský súd tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Napokon sťažovatelia podali proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol.

4. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti požiadali ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ním a navrhli, aby ústavný súd o ich ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom: „1) *Základné práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR boli uznesením NSSR 4 Cdo 33/2019,*

rozsudkom KS v Trnave pod sp. zn. 23 Co 281/2017 a OS Skalica sp. zn. 2 C 151/2008 porušené.

2) Uznesenie NSSR... rozsudok KS v Trnave... rozsudok OS Skalica... sa zrušujú a prikazuje sa OS Skalici vydať rozsudok pre zmeškanie.

3) NSSR je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu... zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľom vo výške 2000 eur...

4) NSSR je povinný uhradiť sťažovateľom trovy konania...“

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

9. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie veci ústavným súdom

12. Sťažovatelia porušenie práva na spravodlivý proces a súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) odvíjajú od skutočnosti, že rozhodnutiami všeobecných súdov sa im nepodarilo docieľiť odstránenie stavby, ktorú považujú

za nezákonnú, a tiež od tej skutočnosti, že okresný súd nevydal v ich právnej veci rozsudok pre zmeškanie, hoci podľa názoru sťažovateľov na to boli splnené podmienky.

III.1 K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu

13. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému rozsudku okresného súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu práv je potrebné odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

14. Proti rozsudku okresného súdu sťažovatelia podali odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu právam sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

III.2 K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu

15. Ústavnú sťažnosť sťažovateľov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a uzneseniu najvyššieho súdu je potrebné považovať za oneskorene podanú.

16. Podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

17. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

18. Podľa § 121 ods. 1 CSP lehota podľa tohto zákona môže byť určená podľa hodín, dní, týždňov, mesiacov a rokov.

Podľa § 121 ods. 2 CSP do plynutia lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty.

Podľa § 121 ods. 4 CSP ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

Podľa § 121 ods. 5 CSP lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

19. Ústavný súd zistil telefonickým dopytom na okresnom súde, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 22. októbra 2019. Posledným dňom zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti bol v tomto prípade 23. december 2019 (keďže posledný deň lehoty 22. december 2019 pripadol na deň pracovného pokoja). Sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť na poštovú prepravu 10. februára 2020.

20. Nedodržanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti je zákonom ustanoveným dôvodom na jej odmietnutie ako podanej oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde]. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (m. m. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, III. ÚS 92/2016).

21. V súvislosti s odôvodnením zmeškania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti argumentáciou sťažovateľov, podľa ktorej sa *„mohol dozvedieť, že aj on môže podať sťažnosť a to dňa 4.2.2020, keď cestoval zrýchleným vlakom – EC do Bratislavy a v kúpé vlaku sedeli vyše 70-ročný advokát a bývalý ústavný sudca ČR...“*, ústavný súd opäť zdôrazňuje, že dvojmesačná lehota podľa § 124 zákona o ústavnom súde má kogentnú povahu, t. j. jej prípadné nedodržanie nie je možné odpustiť (m. m. II. ÚS 524/2018).

22. Z uvedených záverov vyplýva, že ústavnú sťažnosť vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu a v tejto nadväznosti aj ústavnú sťažnosť smerujúcu proti rozsudku krajského súdu je potrebné považovať za oneskorene podanú a odmietnuť ju podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

23. Navyše ústavnú sťažnosť by bolo možné odmietnuť aj pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde. Podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

Sťažovatelia k ústavnej sťažnosti nepriložili rozsudok krajského súdu (ani rozsudok okresného súdu). Ústavný súd sťažovateľov na odstránenie tohto nedostatku nevyzýval vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku. Napokon aj po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sa ústavná sťažnosť javí ako zjavne neopodstatnená, a teda bolo by možné odmietnuť ju aj podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3 K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

24. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

25. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľov a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

26. Ústavný súd konštatuje, že síce sťažovatelia požiadali v ústavnej sťažnosti o ustanovenie právneho zástupcu, avšak žiadnym spôsobom ani len netvrdili, tým menej preukázali ich majetkové pomery, ktoré by túto žiadosť odôvodňovali.

27. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená.

Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľov preto, že bola podaná oneskorene, je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 82/2020).

28. Pretože neboli splnené dva z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 1 výroku rozhodnutia).

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uplatnenými v ústavnej sťažnosti (finančné zadost'učinenie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu